

Tıbbi Uygulama Hatası (Malpraktis)

İSTANBUL TABİP ODASI
İYİ HEKİMLİK EĞİTİM GRUBU

“Hekimlik” mesleği...

Hekimlik, insanla en yakın ilişkili olan meslektir.
Tibbi yardımın özenle yürütülmesi zorunluluğu vardır.
(Özen borcu)

Hekimlik, doğası gereği riskli meslektir.

“Primum non nocere”

Hipokrat

“Hekimlik” mesleği...

Eylül 1992'de İspanya'nın Marbella kentinde toplanan 44. Dünya Tıp Kongresi'nde;

Yaşamın kutsallığına saygı gösterilmesi her insan için etik bir zorunluluktur. Hekimlik mesleğinde ise bu konu daha da önemlidir, hekim hastanın yaşamını sürdürmek ve onun yararı için sanatının bütün gereğini yerine getirmek durumundadır.

Sorumluluklar...

- Anamnez, fizik muayene, laboratuvar incelemeleri, tanı koyma, tedavi, kayıt v.b.
- Aydınlatılmış onam
- Sır saklama
- Hasta hekim sözleşmesine uymak

İzin verilen risk

“İzin verilen risk” kavramı

İzin verilen risk'in tıbbi karşılığı → **Komplikasyon**
Komplikasyon tek başına kusur sayılmaz.

Komplikasyon → Malpraktis

Komplikasyonun:

- Niteliği
- Sıklığı
- Olumsuz sonuca yol açma sıklığı
- Olumsuz sonucun erken fark edilebilmesi, engellenebilmesi
- Tedavi koşulları...

önemli !

Komplikasyon → Malpraktis

Tedavi sonucunda ortaya çıkacak riskten ancak kusur yapması halinde sorumluluk doğar. **(Haksız fiil)**

Haksız fiil → Tıbbi Uygulama Hatası (Tıbbi Malpraktis)

Malpraktis

- Yapılmaması gerekeni yapma
- Yapılması gerekeni yapmama

Malpraktis

Dünya Tabipler Birliği'nin 1992 yılında yapılan 44. Genel Kurulu'nda kabul edilen bildirgesinde:

Malpraktis, "Hekimin tedavi sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri eksikliği veya hastaya tedavi vermemesi ile oluşan zarar" şeklinde tanımlanmıştır.

Tıbbi bakım ve tedavi sırasında görülen ve hekimin hatası olmayan durumlardan (**komplikasyon**) ayırt edilmesi gerektiği de vurgulanmıştır.

Malpraktis

I) Genel hekimlik uygulamaları/kuralları çerçevesinde yapılan hatalar.

Örneğin; Yanlış enjeksiyon uygulanması,

II) Bir uzmanlık alanı uygulamaları/kuralları veya özel nitelikli bir girişim çerçevesinde yapılan hatalar.

Örneğin; Ameliyat hataları,

Özel girişimlerdeki hatalar

Tibbi Hata Tipleri

- Tanı hataları
- Tedavi hataları
- Koruyucu tedavi hataları
- Diğer hatalar

Tanı Hataları

- Yanlış tanı
- Tanının gecikmesi
- Gereken testlerin uygulanmaması
- Yanlış ya da değeri kalmamış, bilimsel
- olmayan testlerin uygulanması
- Testin uygulanmasında hata yapılması

Tedavi Hataları

- İlaç uygulamasında doz ya da yöntem hatası
- Ameliyat ya da işlemin uygulanmasında hata
- Tedavinin geciktirilmesi
- Tedavi seçiminde yöntem hatası
- Gereksiz / aşırı tedavi
- Uygun olmayan tedavi

Koruyucu Tedavi Hataları

- Koruyucu tedavinin uygulanmaması
- Yanlış yada eksik profilaksi uygulanması
- Tedavi/hastalık izleminin uygunsuz ya da yetersiz yapılması

Diğer Hatalar

- İletişimde yetersizliğe bağlı hatalar
- Kullanılan ekipmanın yetersizliğine bağlı hatalar
- Diğer sistem yetersizlikleri

Tıbbi Uygulama Hatası(Malpraktis)

Ülkemizde "hekim hatası", "doktor hatası", "tıbbi hata", "tıbbi hizmetlerin kötü uygulanması", "tıbbi yanlış uygulama" , "tıbbi uygulama hatası" gibi kavramlar kullanılmaktadır.

"Tıbbi uygulama hatası"nı bir hekimin tedbirsizlik, dikkatsizlik, meslekte acemilik veya kurallara uymama sonucu tedavi ve bakım standartlarına uymayan davranışları ile hastasına zarar vermesi olarak tanımlamak mümkündür.

Tıbbi Uygulama Hatası(Malpraktis)

Bu hatalar;

Hastanelerde, Polikliniklerde,

hekim muayenehanelerinde, eczanelerde,

bakım evlerinde, hastanın evinde

kısaca hasta ile temasın olduğu ve sağlık hizmetinin

verildiği her yerde olabilir ve tüm sağlık

çalışanlarınca yapılabilir.

Knight'a göre, tıbbi hatalı uygulamalar

1. Hukuka aykırı davranışlar:

Hastaya yaklaşım prosedürlerinde, aydınlatılmış onam alma, sır saklama, tıbbi kayıt tutma gibi olması gereken davranışlarda özensizlik

2. Mesleki bilgi ve beceri eksikliği:

- a. Tanıda yetersizlik/gecikme
- b. İlaçların ciddiyetsiz uygulanması
- c. Konsültasyon eksikliği

KNIGHT B. Simpson's Forensic Medicine. British Library Cataloguing in Publication Data, Tenth Edition, Oxford University Press, 1991

Mesleki Uygulamalardan Doğan Sorumluluklar

- Cezai sorumluluk
- Hukuki sorumluluk
- İdari sorumluluk
- Mesleki sorumluluk

Cezai Sorumluluk

Ceza Hukukunda Kusurluluk

Kusur: Çeşitli tanımları bulunmaktadır.

- Hukuk düzenince kınanabilen davranıştır.
- Başka türlü davranma olanağı varken ve zorunlu iken o şekilde davranmayıp sorumluluğun söz konusu olduğu olaydaki gibi davranmış olmasıdır.
- Olması gereken davranışta gösterilen irade eksikliğidir.
- Eylemi işleyen hakkında yürütülen bir değer yargısıdır.
- Hukuka aykırı sonucu istemek (kast) veya bu sonucu istememiş olmakla beraber hukuka aykırı davranıştan kaçınmak için iradesini yeter derecede kullanmamaktır. (ihmal)

Cezai Sorumluluk

Kusura dayanan sorumluluğun önemli bir şartı fiilin işlenmesinde failin kusurlu olmasıdır.

Kusurluluğun kasıt ve taksir olarak iki türü vardır.

Taksir (ihmal, savsaklama)

Kasıt (amaçlama)

Cezai Sorumluluk

Taksir : Kişinin ön gördüğü sonucu istememesine karşın sonucun meydana gelmesi hali.

Hekimin öngörülmesi gereken sonucu ön göremeyişi "**basit taksir**", sonucu öngörmemesine karşın kendine güvenerek aktif yada pasif olarak olumsuz sonuca yol açması "**bilinçli taksir**" olarak kabul edilmektedir.

Cezai Sorumluluk

“**Kast**” taksirden daha ağır bir durumdur.

Eyleminden doğacak sonucu öngörerek ve sonucunu isteyerek suçu işlenmesi

a) **Kasıtlı adam öldürmek**

Örnek: Hekimin iyileşmesi mümkün olmayan hastasını öldürmesi veya tedavisini keserek ölüme terketmesi (ötanazi)

b) **Kasıtlı yaralamak**

Söz konusu sonuç, ihmali bir davranışla da (**olası kast**) gerçekleştirilebilir.

Cezai Sorumluluk

Kast - Taksir Tablosu

ÇEŞİTLER	TANIMLAR	FAİL SÖYLEMLERİ
DOĞRUDAN KAST	Bilerek ve İsteyerek hareket ve neticenin gerçekleştirilmesi	ÖLDÜRDÜM
OLASI KAST	Oluşacağı ÖNGÖRÜLEN sonucun oluşmasının önemsenmemesi, oluşmaması için çaba sarf edilmemesi, KABULLENME	OLURSA OLSUN ÖLÜRSE ÖLSÜN

Cezai Sorumluluk

Kast - Taksir Tablosu

ÇEŞİTLER	TANIMLAR	FAİL SÖYLEMLERİ
BİLİNÇLİ TAKSİR	Oluşacağı ÖNGÖRÜLEN ancak İSTENMEYEN neticenin oluşmaması için elden gelen çabanın sarf edilmesi, suçun oluşmayacağına çeşitli nedenlerle inanarak, harekete devam edilip öngörülen neticenin gerçekleştirilmesi	İNŞALLAH OLMAZ İNŞALLAH ÖLMEZ
BASİT TAKSİR	DİKKAT ve ÖZEN EKSİKLİĞİ sonucu öngörülebilir nitelikteki istenmeyen sonucun ÖNGÖRÜLMEMEYEREK gerçekleştirilmesi	PARDON ÇOK ÜZGÜNÜM

Cezai Sorumluluk

"Haksız Fiil" Sorumluluğu

Sorumluluğun yasal koşulları:

- 1) Fiilin hukuka aykırı olması.
- 2) Zararın doğmuş olması.
- 3) Kusurlu bir davranışın bulunması.
- 4) Zarar ile sonuç arasında uygun nedensellik(illiyet) bağı bulunması.

**Haksız fiiller tazminat davalarının, meydana gelen suçlar ceza davalarının konusunu oluşturmaktadır.*

Cezai Sorumluluk

Dikkatsizlik veya Tedbirsizlik

"Dikkatsizlik" yapılmaması gerekeni yapma;
"tedbirsizlik" önlenebilir bir tehlikenin önlenmesinde gösterilen kusurluluğu ifade eder.

Hekimden beklenen aşırı bir dikkat göstermesi ve önlem alması değil, normal bir dikkat göstermesi ve tedbir almasıdır.

Cezai Sorumluluk

Meslekte Acemilik

Hekimin mesleği veya uzmanlığı ile ilgili olarak kabul edilmiş olan bilgileri, uygulamaları bilmesi benimsemesi ve buna uyması zorunludur.

Kendini tıbbın gelişmesi düzeyinde yetiştirmesi gerekir.

Cezai Sorumluluk

Yasa, Emir ve Yönetmeliklere Uymama

Konu ile ilgili her türlü yasa, yönetmelik ve idari kuralı kapsar.

Genel tıp ve uzmanlık alanlarının yazılı kuraları; özellikle, "meslekte yeterlilik"(board) kuralları önem kazanmıştır.

Hukuki Sorumluluk

Özel Hukuk'ta her türlü kusur "haksız fiil" sayılır ve kusurlu olan kişi bu zararı ödemekle yükümlüdür.

Tazminat davası olarak bilinen bu davanın açılması ve zararın ispatı davacı hasta veya yakınına düşer (Borçlar Kanunu, 41.42.md).

İdari Sorumluluk

Kamu veya özel kurum içi yapılan soruşturmadır.
"Disiplin" konusu; 657 sayılı yasanın 7.
bölümünde (124-145. maddeler) ele alınmıştır.

Uyarı, maaş kesme, kademe ilerlemesinin
durdurulması, kurumdan ihraç gibi cezaları
içerir.

Üniversitede, 2547 sayılı "Yüksek Öğretim
Kanunu"(YÖK) ve bununla ilişkili olarak
"Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim
Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği" önem
taşımaktadır.

Mesleki sorumluluk

Meslek Odası, Uzmanlık Dernekleri vb. sivil yapılar açısından; Kamu kurumlarında görevlilerin, idareyi ilgilendiren konular dışındaki mesleki ve etik davranışlarından doğan sorunları açısından önem taşır.

Mesleki sorumluluk

Disiplin Yönetmeliği'nde hekimlik uygulamaları ile ilgili olarak öngörölen, hekimlerin disiplin suçu olarak kabul edilen kusurlu eylemleri şunlardır:

- I- Deontolojiye Aykırı Davranmak,
- II- Yasa ve Tüzüklere Uymamak,
- III- Haksız Çıkar Sağlamak,
- IV- Hasta Haklarını İhlal Etmek.

Hekimlerin Kusurlu Eylemleri

1. Deontolojiye Aykırı Davranmak
2. Mevzuata Aykırı Davranmak
3. Haksız Çıkar Sağlamak
4. Hasta Haklarını İhlal Etmek

Hekimlerin Kusurlu Eylemleri

1- Deontolojiye Aykırı Davranmak

1.1. Hekimliğe Yakışmayan Davranışta Bulunmak

1.2. Konsültasyon Kurallarına Uymamak

1.3. Yasa ve Tüzüklerin Verdiği Görevleri Yapmamak

1.4. Meslektaşlarına İyi Davranmamak

1.5. Paramedikal Kişilere İyi Davranmamak

1.6. Hastadaki Etkisini Tıp Dışı Amaçla Kullanmak

1.7. Hasta Haklarına Saygı Göstermemek

Hekimlerin Kusurlu Eylemleri

2-Mevzuata Aykırı Davranmak

- 2.1. Reklam/Haksız Rekabet Yapmak
- 2.2. Tanıtım ve Asgari Ücret İhlali Yapmak
- 2.3. Asgari Ücret İhlali Yapmak
- 2.4. Tabela Yönetmeliğine Uymamak
- 2.5. Bildirimsiz Serbest Hekimlik Yapmak
- 2.6. Üyelik Görevlerini Yerine Getirmeme

Hekimlerin Kusurlu Eylemleri

3-Haksız Çıkar Sağlamak

- 3.1. Uzmanlık Dışı Girişim ve Faaliyette Bulunmak
- 3.2. Ticaret Yapmak
- 3.3. Meslektaşlarının Hastasını Elde Etmek
- 3.4. Diplomasını/Uzmanlık Belgesini Kiraya Vermek
- 3.5. Hastalardan Haksız Kazanç Sağlamak
- 3.6. Usulsüz İşyeri Hekimliği Yapmak
- 3.7. Usulsüz Reçete ve Rapor Yazmak
- 3.8. Meslektaşlarına Komisyon Vermek/Almak
- 3.9. Aracı Kullanmak
- 3.10. Hasta Yönlendirmek

Hekimlerin Kusurlu Eylemleri

4. Hasta Haklarını İhlal Etmek

- 4.1. Hasta Sırlarını Açıklamak
- 4.2. Yaşam ve Sağlığa Saygı ve Özen Göstermemek
- 4.3. Gerçek Dışı Rapor ve/veya Belge Düzenlemek
- 4.4. Birden Fazla Yerde Serbest Hekimlik Yapmak
- 4.5. Acil Hastaya Bakmamak
- 4.6. Mesleki Bilgi ve Becerilerini İnsan Onuruna Aykırı Biçimde Kullanmak
- 4.7. Bilimselliği Kanıtlanmamış Yöntemlerle Tedavi Yapmak (İzinsiz Araştırma Yapmak)

Hekimlerin Kusurlu Eylemleri

4. Hasta Haklarını İhlal Etmek

4.8. Bilim Dışı Aldatıcı Nitelikte Tanı ve Tedavi

Uygulaması Yapmak (Şarlatanlık Yapmak)

4.9. Tıbbi Etik İhlali Yapmak

4.10. Tıbbi İhmal ve/veya Hata Yapmak

4.11. Yasal Sürenin Üzerindeki Gebeliği Sonlandırmak

4.12. Yasa Dışı Organ Nakli Ameliyatı Yapmak

4.13. Cinsel Tacizde Bulunmak

Hekimlerin Kusurlu Eylemleri

Disiplin soruşturması yapmak ve ceza vermekle onur kurulları yetkili kılınmıştır

Kusurlu eylemlerin yaptırımları:

- a) Uyarı cezası
- b) Para cezası
- c) Geçici olarak meslekten men cezası
- d) Oda bölgesinde çalışmanın yasaklanması

TDB Dis. Yön. Madde 5-12

Mesleki Sorumluluk Sigortası

Hekimlerin mesleki faaliyetleri esnasındaki ihmal veya kusurlu hareketi sonucunda kendisine yüklenecek hukuki sorumluluk nedeni ile ödenecek tazminat miktarlarını içermektedir.

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

1- Kötü sağlık hizmetinden dolayı oluşacak zararlarda, hastaların zararlarının kısa sürede tespit edip karşılayacak bir **kamusal fon** vb. yapının oluşturulması, **hasta ile sağlık personelinin karşı karşıya getirilmeksizin ve kusur karşılığı olmaksızın zararın karşılanması,**

2- Sağlık hizmetinin kötü işlemesinden dolayı doğacak bütün zararların bu **kamusal fon tarafından karşılanması**, kamu hizmetlerinde kesinlikle özel sigorta kuruluşları aracılığı ile sigortacılığın söz konusu edilmemesi,

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

3- Kamusal fonun gelir kaynaklarının hekimlerden ya da diğer sağlık personelinin ücretlerinden değil, sağlık kuruluşlarının ödeyeceği bir biçimde oluşturulması, kişilerin değil kurumların risklerinin güvence altına alınması,

4- Kamusal fonun yanı sıra kötü işleyen sağlık hizmetlerinin nedenlerini araştırarak tekrar etmemesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlayıcı ulusal bir organizasyonun yapılması,

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

5- Kast ve ağır kusur halleri dışında sağlık personeline y6nelik tazminatın vb. benzeri yaptırımların ortadan kaldırılması ,

6- Hekimlerin ve diğer sağlık personelinin yetiştirilmesinde ihtiyaca y6nelik nitelikli mezuniyet 6ncesi ve sonrası eğitim sisteminde bulunan sorunların hızla 6z6lmesi, **s6rekli mesleki gelişim/eğitim olanaklarının kamusal bir fon 6zerinden, meslek 6rg6t6n6n d6zenlemesinde g6vence altına alınması ve geliştirilmesi,**

Tıbbi uygulama hatalarında olması gereken temel yaklaşımlar:

7- Hekimlerin ve diğer sağlık personelinin fazla çalışma ve dinlenme koşullarının sağlık hizmetinde hataya sevk etmeyecek bir biçimde yeniden düzenlenmesi,

8- Hekimlerin Türk Tabipleri Birliği ve Tabip Odaları Onur Kurulları tarafından mesleki denetleme etkinliklerinin, mesleki bağımsızlığın, kendi kendini yönetme görevinin, nitelikli bir hizmetin ve hastanın korunması gereken çıkarlarının vazgeçilmez bir parçası olduğu kabul edilerek, **verilen kararların kamu özel farkı olmaksızın uygulanma kararlılığının ortaya konması** ve ayrıca hekimlerin sağlık hizmetindeki diğer denetim mekanizmalarına sürekli etkin katılımının sağlanması.

Teşekkürler

